

Caspar Mauritius Christian Kortholt

Dissertatio Theologica Inauguralis De Nestorianismo

Rostochii: Kilius, 1662

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn740033549>

Druck Freier Zugang

Ru Med 1662.

Caspar Mauritius

Vert.: Christian Rotholtz

mit Programmen

23
DISSERTATIO THEOLOGICA
INAUGURALIS

De
**NESTORIA-
NISMO,**

Quam,
more majorum,
IN ACADEMIA ROSTOCHIENSI,
Ex decreto venerandi Theologorum
Collegii,

P R Æ S I D E

*Admodum Reverendo, Amplissimo & Ex-
cellentiſſimo viro,*

DN. CASPARO MAURITIO,

S.S. Theol.D. & P.P. ad Ædem D. Mariæ Pa-
store, & Eccl. Rost. Superintendente,
h. t. Decano spectabili,

Dn. Sympatriota, fautore & promotore suo
maximopere colendo,

P R O L I C E N T I A

capessendi honorem in Theologia Doctorem,
In Auditorio majori, ad diem XXX. Janua-
rii, horis ante- & pomeridianis,
publice, juvante DEO, tuebitur

CHRISTIANUS Kortholt / Femaria-Holsatus,

*h. M. & hactenus Amplissimæ Facultatis Philoso-
phicæ in Universitate Jenensi Adjunctus.*

ROSTOCHII,

Typis JOHANNIS KILII, Acad. Typogr. ANNO M. DC. LXII.

Serenissimo Celsissimoq; Principi ac Domino,

DN. CHRISTIANO.

Duci Mecklenburgico, Principi Vandalorum, Sverini & Rzeburgi, ut & Comiti Sverinensi, terrarum Rostochii & Stargardiae Domino,

Domino meo clementissimo.

Nondum annus elapsus est, Princeps Serenissime, quando mihi nec optanti Celsitudini Tuae penitus innotescendi exoptatissima suppeditabatur occasio. Comperi tunc reapse, vera esse, quaecumq; de singulari Illustrissimi Ducis CHRISTIANI eruditione, facundia, affabilitate, incredibili item varia cognoscendi & addiscendi desiderio, dudum mihi famam nunciaverat, imo, in stuporem actus, cum Regina illa Salomoneae sapientiae admiratrice exclamavi: Ecce, non indicatum fuerat mihi dimidium. Superas sapientiae famam illam quam audiveram! Sed & insignem istam clementiam, quam intra tempus illud, quo in aula Tua versabar, Serenissime, & à latere tuo vix unquam secedere permittebar, expertus sum, satis mirari non potui. Certe, quo esses erga me & qualiacumq; mea studia animo, non verbis duntaxat aliquoties, sed aliis insuper indicis minime obscuris ita prodidisti, ut magis non potueris. Merito proinde jamdudum de eo cogitari, quo pacto, quae hinc animum meum incescit, admirationem Tui & venerationem commode aliquando testarer. Desuit vero haec occasio, qua voti istius mei damnaver. Interim cum in praesenti Disputatio quaedam solennis, pro impetrandis summis in Theologia honoribus, recepto more habenda veniat, eam Tibi, Serenissime Princeps, humillime offero, ut interpositi pignoris quasi locofit, donec aliquid Celsitudine Tua magis dignum exhibendi mihi detur facultas. Excipe igitur, Clementissime Domine, istas meas paginas eodem, quo me olim excipiebas, vultu serenissimo, easq; splendidissima Illustrissimi Tui nominis luce illustrare non dedignare. Deus Te populo tuo meisq; studiis diu saluum ac incolumem servet! Scribo in Academia Rostochiensis, die XX. Januarii, anni M.DC.LXII. quem Serenitati Tuae faustissimum precor.

Seren. Cels. T. subiectis

**CHRISTIANUS Kortholt/
AUTHOR.**

I. N. J.

De

NESTORIANISMO

Disquisitio.

I.

Uemadmodum dogma de Salvatore nostro θεὸς ὁ ὢν, si ullum aliud Christianæ fidei caput, perquam arduum est, ab ejusq; cognitione salus nostra præcipue dependet: ita, mox ab ipsis ecclesiæ incunabulis per sua organa id impugnare cœpit humani generis hostis. Nondum enim in vis esse desierat S. Johannes, Evangelista & Apostolus, quando Cerinthus publice docebat, *Jesum non ex virgine natum esse, sed fuisse Josephi & Mariæ filium, similiter ut reliqui omnes homines*, ceu habent verba Irenæi lib. I, cap. xxv, vel, ut Tertullianus lib. de præscriptionibus cap. LXII loquitur, *Christum ex semine Joseph natum, hominem tantummodo sine divinitate fuisse*. Quanquam, juxta Irenæum, CHRISTUM a JESU distinxit Cerinthus, hunc non nisi merum fuisse hominem contendens, il-

Cerinthq; negat divinitatem xpi.

A 2

lum

lum vero afferens post baptismum descendisse in Jesum ab ea principatate quæ est super omnia, figura columba, & tunc annunciaſſe incognitu in patrem, & virtutes perfecisse: in fine autem revolasse iterum de Jesu, & Jesum passum esse & resurrexisse, Christum autem impassibilem perseverasse, existentem spiritualem; quæ rursus sunt verba Irenæi, quibus cum Latinus interpret loqui fecit.

II. Cum Cerintho ex asse fecerunt *Ebionæi*, uti ex Eusebio lib. III Hist. eccl. cap. xxvii, ac Epiphanio Hæresi xxx constat; qui tamen ipsi, quod opinionibus divisi fuerint isti hæretici, ibidem memorant. Et Eusebius quidem, aliquos eorum non negasse ait, quod Dominus ex virgine & spiritu sancto natus sit, interim, quod tanquam Deus ante nativitatem suam extiterit, omnino dicit fuisse inficiatos. Amplexus quoq; est Cerinthi blasphemiam *Carpocrates*, referente Irenæo lib. I, cap. xxiv, Tertulliano de præscriptionibus cap. Lxix, Epiphanio Hæresi xxvii, Theodoretolib. II hæreticarum fabularum cap. v. Immo multis præterea aliis divinitatis Christi osoribus impius ille Hæresiarcha viam prævit, qui tamen cum Ebionæis istis, quorum jamjam fiebat mentio, Christum ex virgine natum concesserunt. Tales fuere *Theodotus* Byzantius, de quo Tertullianus libro de præscriptionibus cap. ultimo, *Artemon*, de quo Philastrius Hæresi Lxv, *Paulus Samosatenus*, de quo Eusebius lib. VII Hist. eccl. c. xxvii, *Photinus*, (cujus soboles nechodie turbas in ecclesia dare desistit,) de quo Socrates lib. II Hist. eccl. cap. xix. Vide quoq; de his hæreticis Augustinum lib. de Hæresibus ad Quodvultdeum, Hæres. xxxiii & xlv.

III. Et hi quidem, quos hætenus recensuimus, hæretici purum putum tantummodo ex Maria homi-

ncm

nem natum esse docuerunt, veritati interim aut integritati humanæ Christi naturæ non detrahentes. Extiterunt vero itidem jam inde ab ipsis ecclesiæ primordiis alii, qui id fecerunt. Et eorum quidem aliqui, Salvatorem nostrum corpus phantasticum assumpsisse, & hominem tantum visum esse, revera non fuisse, commenti sunt, ut *Saturninus*, apud Irænum lib. i, cap. xxii, *Basilides*, apud Epiphanium Hæresi xxiv, *Cerdon*, apud Tertullianum lib. de præscriptionibus cap. i, *Marcion*, apud eundem, & *Philastrum* Hæresi xlv, *Manichæi*, apud Augustinum lib. de Hæresibus, Hæresi xlii. Alii docuerunt, Christum spirituale corpus de coelo detulisse, nec de Mariæ substantia quidquam assumpsisse, sed per eam transisse sicut aqua transit per canalem, ut *Valentiniani* (quos hodie sequuntur *Menonistæ*, *Schwenckfeldistæ*, & *Weigeliani*,) apud Irænum lib. i, cap. i, & Tertullianum lib. de præscriptionibus cap. xlix. Alii, assumpsisse quidem corpus, sed æψυχον seu animam destitutum, dixerunt, ut *Ariani*, apud Augustinum lib. de Hæresibus, Hæresi xlix. Alii animam quoq; vegetativam & sensitivam admiserunt, sed negarunt, animam ipsum habere rationalem, ut *Apollinaristæ*, apud Augustinum Exposit. in Johannem, tract. xlix, & Enarrat. in Psalmum xxix, Athanasium Dialogo iv de Trinitate, Svidam in voce *Απολλινάριος*. Quæ loca præ cæteris notari merentur, cum alias, utrum solam animam rationalem, an vero & sensitivam Christo negatumiverint Apollinaristæ, non satis aperte indicent scriptores ecclesiastici. Pertinent insuper huc *Monothelæ*, qui unam tantummodo voluntatem Christo adscripserunt, item error *Hilarii*, humanam Salvatoris

*Hilarii error fuit
æψι Naturam nullis
passionibus & infirmitatibus
obnoxiam fuisse*

toris naturam nullis passionibus & infirmitatibus obnoxiam fuisse contendentis.

IV. Nec vero satis erat cacodæmoni, qui vel divinæ se vel humanæ Salvatoris naturæ opponerent, excitasse *χρυσάχης*, sed præterea instinctu ejus surrexere, qui, licet Deum simul & hominem Christum profiterentur, adversus tamen unionem duarum naturarum bellum moverunt. Hos inter (ut de aliis heic nihil dicamus,) præcipui fuere *Nestorius* & *Eutyches*, quorum ille unionem hypostaticam sustulit, idcirco damnatus in Concilio Ephesino; hic pro naturarum unionem introduxit earundem confusionem, damnatus propterea in Synodo Chalcedonenſi.

V. Nos, missis hac vice cæteris, quos enumeravimus, divinæ veritatis hostibus, in *Nestorii*, *Constantinopolitani illius Episcopi*, hæresin paulo operosius inquiremus. Videtur quippe res ista accuratiori scrutinio quam maxime digna, cum non cuivis, quis proprie Nestorii error fuerit, primo intuitu occurrat, & hodie etiamnum de eo controverti soleat. Fuisse in hanc rem differit Lutherus noster lib. de Conciliis Tom. vii Jen. G. f. 247. seqq. Tom. vii Witt. f. 487. seqq. ubi inter alia: *Et ego, inquit, olim capere non potui, quisnam tandem Nestorii error fuerit, existimans juxta cum aliis, Nestorium Deitatem Christi negasse, & Christum pro puro homine habuisse, quemadmodum Decreta Papalia & omnes Pontificii scriptores statuunt. Pergit vero, ἡγὼ ἀντιφωτίζων disputando, megalander: Sed ipsa eorum verba, ubi paulo attentius illa consideravi, mentem me mutare jusserunt. Nam tribuunt ei, quod duas ex Christo personas faciat, nempe Deum & hominem. Nonnulli, ut qui & ipsi rem assequi haud potuerunt, docuisse illum fingunt, Christum primum ex*
Maria

*Maria merum hominem natum fuisse, postmodum autem vita
sanctimonia effecisse, ut deitas cum ipso se univerit, atq; sic
Deum factum esse. Et ita perplexe scribunt, ut ne hodie eos
satis perspectos habere credam, quare Nestorium damnave-
rint. Id nota. Fatentur, Nestoriū habuisse Christum pro Deo ac ho-
mine, præterquam quod duas personas eum introduxisse cre-
dunt. Certū proinde est, Nestorium non habuisse Christū pro puro
puto homine, quemadmodum omnes persuasi fuimus, siquidem,
ut fatentur ipsi, etiam pro Deo illum habuit. Sane jam ipsius
Nestorii tempore fuisse, qui divinitatem Christi cum
Paulo Samosateno & Photino ab eo negari existima-
verint, patet ex Supplicatione Basilii Archimandritæ
aliorumq; Monachorum Constantinopolitanorum
ad Imperatorem, quæ in Actis Concilii Ephesini parte
II, cap. xxx legitur. Accusatur enim ibi Hæresiarcha *edit. Bi-
niane.* conceptis verbis, quod *Christum natura verum Deum esse*
obstinata animi contentione negare pergat. Patet idem ex
Socrate lib. VII Hist. eccl. cap. xxxii, qui tamen, fuisse
eum ab hac hæresi alienum, tum ex libris ipsius, tum
aliunde se nosse ait.*

VI. Receptissima sententia est, duas in CHRISTO
personas statuisse Nestorium. Et Cyrillus certe Alexan-
drinus, primarius ejus antagonista, de Nestorianis
agens libro de recta in Christum fide Theodosio nun-
cupato, num. vi: *Unum, inquit, Christum in duos secernunt,*
& crassa quadam separatione inter hunc & illum inducta,
utrumq; seorsum & quasi stantem ostendunt; & alterum qui-
dem, eum scilicet qui ex virgine natus est, perfectum hominem,
alterum autem Dei patris verbum esse dicunt. Vincentius
item Lerinensis in suo Commonitorio cap. xvii: *Nesto-*
rius, ait, dum se duas in Christo substantias distinguere simu-
lat, duas introducit repente personas, & inaudito scelere duos
vult

multo esse filios Dei, duos Christos, unum Deum, alterum qui sit generatus ex matre. Confirmant quoque illud Clerici Constantinopolitani, quando in scheda a se sparfa, quæ in Actis Synodi Ephesinæ parte I, cap. XIII habetur, expresse de Nestorio: Paulo Samosateno, inquit, *heretico, qui alium asserit esse verbum, & alium rursus Jesum Christum, neque unum esse, ut orthodoxa profiteatur ecclesia, planissime adstipulatur.* Et in fine addunt: *Si quis dicere ausus fuerit, alium filium unigenitum, ante omnia secula ex Deo & patre natum, & alium rursus qui genitus est ex virgine, Maria, & non unum eundemque Jesum Christum Dominum nostrum, anathema sit.* Adde anathematismum Cyrilli II.

VII. Ex istis testimoniis, & cum primis ex supra allato Cyrilli loco, colligi aliter non potest, quam quod nullam omnino realem unionem divinam inter ac humanam Salvatoris nostri naturas admiserit Nestorius. Quo etiam collimat anathematismus Cyrilli III, anathema dicens ei, *qui unionem duntaxat per communicationem dignitatis, vel auctoritatis, vel potestatis, factam fuisse dixerit.* Jungi potest ejusdem epistola I ad Successum, ubi, postquam de Diodoro, Tarsensi Episcopo, dixerat, quod doceat, filium hominis *λογος* esse unitum, non sicut nos Orthodoxi asserimus, sed juxta solam dignitatem, & auctoritatem, & honoris aequalitatem, mox de Nestorio, quem Diodori illius discipulum fuisse ait: *Et ipse, subiungit, in duos unum individuumque partitur, hominem dicens DEO verbo equivoca nuncupatione, & honoris aequalitate atque dignitate conjunctum.* Eodem modo in Scholiis de incarnatione unigeniti, cap. XXIX, de Nestorianis: *Hominem, inquit, seorsim & separatim eum ponentes, qui est ex sancta virgine procreatus, deinde ei, quantum ipsis videtur, modum gloria tribuentes, adunatum fuisse dicunt verbo Dei & patris;*

patris; & rationem adunationis exponentes, donatum esse ipsi dicunt a Deo equalitatem dignitatis sive auctoritatis, & ut simili appellatione & Christus, & filius dicatur, & Dominus. Collineat quoque huc, quando ad Nestorium, in Epistola de excommunicatione ita scribit: *Unus est Christus, & filius, & Dominus, non ita, quasi homo eam tantum cum Deo conjunctionem sortitus sit, quæ in sola dignitatis unitate, hoc est equalitate, posita sit; non enim honoris equalitas naturas unit, alioqui Petrus & Johannes, qui paræ dignitatis extiterunt, (ambo namq; fuerunt Apostoli, ambo sancti discipuli) unus essent, non duo.* Confer ejusdẽ contra Nestorium lib. I, cap. III, lib. II, non procul ab initio, & cap. V ac XI, lib. III, cap. V, item Expositionem Symboli Niceni, nec non Epistolam ad Clerum populumque Constantinopolitanum, Epistolam ad Acacium, Melitenæ Episcopum, & Epistolam II ad Successum, item Responsionem ad Theodoretæ reprehensionem anathematismi II, & Orientalium objectionem contra anathematismum III, Declarationem item anathematismi III & V.

part. I.
Conc.
Eph. c. 26.

Ibid. c. 17.
part. 3.
Conc. Eph.
c. 35.

IX. Vincentius Lerinensis in Commonitorio cap. XVII conjectat, Nestorium aliquanto post nativitatem Christi unionem quandam realem divinam inter & humanam ejus naturam admisisse, ante nativitatem autem eam negasse. Vincentii verba (quibus tamen, uti ex contextu patet, nihil certi asserere vult, sed tantum suam de mente Nestorii suspicionem proponit,) ita habent: *Post partum jam virginis ita in unum Christum duas perhibet convenisse personas, ut tamen conceptus seu partus virginæ tempore, & aliquanto postea, duos Christos fuisse contendat: & quum scilicet Christus homo communis primum & solitarius natus sit, & necdum Dei verbi persona uni-*

B

tate

rate sociatus, postea in eius adsumptis verbi persona descen-
derit; & licet nunc in Dei gloriamaneat adsumptus, aliquam-
diu tamen nihil inter illum & ceteros homines interfuisse vi-
deatur. Hæc si ita se haberent, coincideret Nestorii
 hæresis pene cum illa, quam fovit jam Apostolorum
 tempore Cerinthus. Is enim, (veluti jam supra Num.
 rex Irenæo retulimus,) CHRISTUM a Jesu distinguens,
 post assumptum demum baptismum unionem quan-
 dam inter hos duos contigisse docebat, (quando vide-
 licet Christus formâ columbæ in Jesum descenderit,) *eamque solutam fuisse rursus circa tempora passionis*
Jesu. Et Bellarminus sane lib. iii de Incarnatione,
 cap. v confidenter affirmat, Nestorium ejusque asse-
 clas eandem cum Cerintho hæresim fuisse amplexos.
Docuerunt enim, inquit, B. virginem purum hominem pepe-
risse, & qui non solum naturam, sed etiam personam huma-
nam haberet; -- addebant autem, filium Dei unitum esse postea
filio hominis. Verum enimvero, an hæc satis recte se-
 se habeant, merito dubitari potest. Certe, credidis-
 se Nestorium, jam tum in utero materno Deum ho-
 mini fuisse junctum, manifeste indicant sequentia e-
 jus verba, quæ leguntur in Epistola Cyrilli ad Acacium,
 Melitenæ Episcopum: *ὅτι παρὰ θεὸν πρὸ θεοῦ ἐκ τῆς ἁγίας*
καὶ πατρὸς, καὶ πατρὸς τῆς θεῆς ἐδιδάχθη γενέσθαι, DEUM ex Chri-
stipara virgini processisse, ex divina scriptura edoctus sum.
 Quod verò nec postea separationem aliquam divinam
 inter & humanam naturam contigisse crediderit,
 quemadmodum credidit Cerinthus, id iterum ex ipsi-
 verbis, quæ in eadem Epistola recitantur, satis liquet.
 Ea sic habent: *ἀχώριστος τῷ Θεῷ πατρὶ καὶ υἱῷ, διὰ τὸ τὴν*
ἁγίαν καὶ πατρὸς τὴν πρὸν ἐχώριστο, Inseparabilis est Deus a visibili.
Unde honorem ejus, qui non separatur, non separato. Lique-
 idem

Conc. Eph.
 parr. 3. c.
 35.

idem ex eo, quod in Epistola sua, quæ ad Cyrillum data, & in Synodo Ephesina recitata est, unionem duarum in Christo naturarum NEXUM INDISSOLUBILEM vocat; sicut eandem in Epistola ad Celestinum, & apud Cyrillum lib. II contra Nestorium cap. VII & XIX, ac lib. V. adversus eundem cap. I, nec non in ejusdem Epistola II ad Successum, & Epistola ad Acacium, Melitenæ Episcopum, SUMMAM, PERPETUAM, CONTINUAM & INEFFABILEM conjunctionem appellat.

Conc. Eph.
part. I, c.
Abid. c. 18.

IX. Ex quibus locis præter id, quod contra Bel-
larminum ostendendum nobis sumebamus, insuper
hoc patere videtur, præter unionem istam *ἁπλὴν*, quam
unice a Nestorio admissam fuisse volunt Autores Num. VII
citati, adhuc majorem quandam conjunctionem ipsum
concessisse. Quo etiam facit, quod *λόγον* vocat ASSUMEN-
TEM, & hominem ASSUMPTUM, ac Deum ADDESSE dicit
homini eumque FERRE, in Excerptis, quæ in Actis Con-
cilii Ephesini parte II, Act. I, leguntur; item quod ali-
bi, *λόγον* ab homine FERRI, asseruit, & hinc Christum
θεοφύλον appellavit. Vide Cyrilli anathematismum V,
ejusque declarationem & defensiones, item ejus scho-
lia de incarnatione unigeniti cap. XVII, XXIII, XXIV. Quæ
sane ad minimum *ἁπλὴν* quandam unionem im-
portant.

X. Quid? quod in Epistola ad Cyrillum, quam
Num. IX laudavimus, expresse Nestorius fatetur,
nomen CHRISTUS utramque naturam in unica persona
notare, & eundem Christum patibilem simul esse &
imparabilem; illud quidem secundum humanam, hoc
vero secundum divinam naturam: imo Cyrillum
laudat, quod distinctionem naturarum secundum divinitatis
& humanitatis rationem, harumque in UNA duntaxat PERSONA

NA conjunctionem pradicet, atque hac omnia & vera & orthodoxa, & vanis omnium hereticorum circa Domini naturas opinionationibus quam maxime adversa esse dicit. Cum quibus confer, quæ apud Cyrillum lib. II contra Nestorium ejus leguntur effata: *Unus est Christus, ac unus Dominus. Christus, qua Christus, individuus est: neq; enim duos Christos habemus, neq; duos filios. Non enim est apud nos primus & secundus, neq; alius & alius, neq; rursus alius filius, & alius rursus.* Confer excerpta paulo ante laudata, & ex anathematismis Nestorii Cyrillinis oppositis III, VI, VII. Gemina his sunt, quæ Theodoretus, primarius Nestorii tunc temporis *oppositus*, profert. In oppugnando enim Cyrilli anathematismo II occupatus disertis verbis: *Unum, inquit, Christum confitemur, sanctis Apostolorum doctrinis credentes, eundemq; propter unionem & Deum & hominem nominamus.* Ita quoque Cyrillus, defendens anathematismum suum IV, de Orientalibus, contra quos defensio isthæc directa est, memorat, quod negent, ea quæ in Scriptura de Christo dicuntur, accipienda esse ac si convenient personis duabus, vel subsistentiis duabus, cum indivisibilis & inseparabilis sit unio, & unus Christus. Confer defensionem anathematismi X, & adde insuper formulam fidei ab Antonio & Jacobo, Nestorianis, inculcari solitâ, quæ in Actis Ephesinæ Synodi, parte II, Act. III legi potest.

XI. Verum enim vero quam speciose etiam ista dicantur, anguis tamen in herba latet. Nempe *haud simpliciter verba proferunt Nestorius ejusque asseclæ, sed cum dolo ac fraude, ut rectissime de iis pronunciat Cyrillus Epistola II ad Successum.* Ita Theodoretus, ubi verbis unum Christum professus erat loco jamjam citato, mox

mox subjungit: *ἡ καὶ τῶν ἑωότων μετὰ τῶν ἀγνοῶν*
ἡδὲ, unionem secundum subsistentiam omnibus modis ignora-
mus; quæ sane prioribus istis aperte repugnant. Et
 de Nestorio postquam in sua ad Augustos Epistola me-
 moraverant Basilius Diaconus cæteriq; Monachi Con- Conc. Eph.
 stantinopolitani, quod *naturalem Dei filium ex sancta Ma-* part. i. c. 30.
ria natum dixerit, statim addunt, eum composita oratione
fraudem quandam commentum esse, & alium filium animo
occultasse. Sic item Cyrillus, cum illa Nestorii verba,
 quæ ex libro ipsius contra Nestorium secundo supra
 attulimus, recitasset, subjungit cap. i: *Unū dicit Christum*
Jesum Dominū, tanquā sola dignitatis ratione, non vero unione,
hoc est, non secundum naturam homo cum Deo conjunctus sit. Et
c. vi: Tu, inquit, cum duos Christos appellari non debere dicas,
neq; rursus filios fateri duos, & opinionem recti dogmatis simu-
las, duos tamen Christos dicere convinceris. Item cap. iix:
Qui vinculum unitatis distraxit, ait, rursus ad unionem con-
jungit, disjungitq; rursus, & naturas invicem separat, & his
de rebus quamplurima nobis vane portentoseq; loquitur, ut et-
iam si quid recti dicere videatur, tamen aperte coarguatur
ignorare quid dicat. Idem Cyrillus in Responsione ad
 Theodoreti reprehensionem anathematismi x: *Fin-*
gunt quidem Nestoriani, se confiteri unitatem, simplicium
mentibus obrepentes, copulationem vero sapiunt quæ est extrin-
secus & ἑτεροῦν, quam & nos habuimus, participes divina ejus
effecti natura per spiritum. Non ergo respicienda sunt illo-
 rum ineptiæ. Confer ejusdem Epistolam ad Acacium,
 Melitenæ Episcopum, & Commonitorium ad Eulo-
 gium, item lib. ii adversus Nestorium, fere sub initium,
 & Responsionem ad Theodoreti reprehensionem ana-
 thematismi x; adde item Vincentium Lerinensem in
 Commonitorio cap. xvii, ubi inter alia monet, si forte
 Nestorius in literis suis unum Christum fateatur unam-

que prædicet personam, non temere ei credendum
esse: aut enim hæretico sensu id ipsum intelligere
ait, (repete Num. vii,) *aut, inquit, istud fallendi arte ma-
chinatus est, ut per bona facilius suaderet & mala, sicut ait*
Rom. 7. v. 13. Apostolus: per bonum mihi operatus est mortem.

*Communicatio
idionatum
q. d. f. d.*

XII. Nimirum, etsi vel maxime unam in Chri-
sto personam verbis aliquando fatebantur Nesto-
rius ejusque secta, tales tamen fovebant hypothe-
ses, cum quibus subsistere nequaquam poterat isthæc
professio. Nam naturarum pariter & idionatum
communicationem negatum ibant. *Communi-
cationem naturarum*, uti notum est, Theologi vo-
cant arctissimam & intimam divinæ ac humanæ na-
turæ in una τὴν λόγῳ hypostasi participationem, pro-
pter quam concretum unius naturæ de concreto al-
terius naturæ in casu recto prædicatur, ut: *homo est Deus;*
& vice versa. *Communicatio idionatum in eo consi-
stit, quod idiomata unius naturæ prædicantur de con-
creto alterius naturæ, ut: Deus est crucifixus.* Ultram-
que hanc communicationem, uti dixi, negavit Nesto-
rius. De priori satis constat ex effato ipsius, quod a-
pud Evagrium lib. i Hist. eccl. cap. ii, & in Actis Con-
cillii Ephesini parte ii Act. i & v aliquoties legitur:
Bimestrem aut trimestrem DEUM non dixerim. Cui gemi-
na sunt, quæ, Ephesi dum agebat, protulit, videlicet,
nolle se eum, qui in Ægyptum fugerit, DEUM appellare, uti
refert Synodus ibi habita in Epistola ad clerum popu-
lumque Constantinopolitanum, parte ii, Act. iii; item,
DEUM dici non debere illum, qui nostri causa homo factus
est memorante eadem Synodo in Epistola ad Augu-
stos, quæ in Actis parte ii, Act. i legitur. Confer Theo-
doti, Ancyra Episcopi, Homiliam contra Nestorium,
quæ extat parte iii Concilii laudati, cap. xii. Poste-
rius

rius itidem abunde liquet. Noluit quippe Nestorius concedere, Mariam dici posse *θεοτοκον*, sed vocem hanc *tanquam larvam* (*ὡς ποσυχονία*) *reformidavit*, ut ait Socrates lib. vii Hist. eccl. cap. xxxii, cum quo Acta Ephesinæ Synodi & Scriptores innumeri heic consentiunt, ut supervacaneum sit loca adducere. Atque sic negavit, Deum recte dici natum ex homine. Quod item negaverit, Deum recte dici passum, patet ex hoc ejus efato: *Neg. Dei verbi mortem annunciamus, quando Dominico corpore & sanguine pascimur*; quod habetur inter ea, quæ ex libris ipsius excerpta extant in Concilio Ephesino parte II, Actione I; item ex Nestoriano isto *ἡ ἐκ τῆς ὁμοιότητος*, quod tum alibi, tum in Historia tripartita lib. xii cap. iv legitur: *Noli gloriari, Judæe, non enim Deum, sed hominem crucifixisti*; nec non ex illis Theodoreti, quæ in Actis Conciliabuli, a Johanne Antiocheno adversus Sydum Ephesinam instituti habentur: *Pagani ligna & lapides venerantes, ut immortalia illa salvant. Tu autem, illis prædicans ea venerari non debere, sed solum verum Deum, quasi oblitus horum omnium, passionibus obnoxium facis, & legem ponis, ut adoretur Deus passibilis.* Adde ipsius Johannis Homiliam, quæ eodem, quem modo citavimus, loco reperitur. Hæc ergo ita se habent. Jam vero cum tali communicationis negatione unitas personæ consistere minime potest. Quod ut perspicue ostendatur, instituti nostri ratio omnino flagitat.

XIII. Quantum itaque ad communicationem naturarum attinet, suppono tanquam certum, quotiescunque identitas aliqua inter duo a parte rei intercedit, toties unum eorum de altero vere dici & prædicari posse. Et quidem, cum duplici ratione fieri queat

ut

ut duo idem sint, (1) ut sint idem ratione *suppositi*, seu,
ut sint in eodem supposito; quomodo album v. c. &
dulce ratione lactis idem sunt, (2) ut idem sint etiam
ratione *formarum*, quo pacto humanitas & animalitas
identificantur in Petro; utrovis modo contingat iden-
titas, semper unum prædicari potest de altero. Sic non
minus vera est hæc propositio: *album est dulce*, quam
ista: *homo est animal*. Quia proinde fides orthodoxa
docet, divinam & humanam Salvatoris naturam esse
idem ratione hypostaseos, seu habere unam numero
subsistentiam, hinc rectissime juxta illam fidem dici-
mus, Deum esse hominem, & hominem esse Deum:
sensus enim illarum propositionum nullus est alius,
quam quod utriusque naturæ, divinæ & humanæ, in
Christo sit una communis hypostasis. Contra, dum
Nestorius negat, hominem recte dici Deum, neget
quoque necesse est, divinæ ac humanæ naturæ unam
esse hypostasim, seu, naturas illas personaliter esse u-
nitas; quandoquidem, uti ex dictis patet, nemo, qui
posterius hoc, quod nimirum humana ac divina natura
eadem personalitate gaudeant, admittit, prius illud,
quod videlicet Deus de homine recte prædicetur, salva
veritate negare potest. Orthodoxus argumentatur
ita: *Christus est Deus, Christus est homo, Ergo*

Christus est Deus,

Christus est homo, E.

homo est Deus;

& vice versa:

Christus est homo,

Christus est Deus, E.

Deus est homo.

Quod si Nestorius, ut verbis non semel proficitur, ve-
re cre-

recrederet, Christum esse Deum & hominem in una persona, hoc ipso præmissas istorum syllogismorum concederet. Quibus concessis non posset non item concedere conclusiones. Quia vero conclusiones pro veris non habet, præmissas quoque, aut saltem unam præmissarum, neget oportet. Sed hoc dum fit, eo ipso Christus in una persona Deus & homo esse negatur.

XIV. Quod porro attinet ad communicationem idiomatum, rursus suppono, quandoque duæ naturæ eadem gaudent subsistentia, vel idem constituunt suppositum, id quod alterutri earum vere competit, de tota persona rectissime enunciari, juxta illud: *Actiones & passionēs sunt suppositorum*. Sic quia irasci revera competit animæ, quæ corpori juncta unam cum ipso suppositum constituit, inde Philosophus lib. 1. de Anima cap. IV, t. LXIV: *Dicere, inquit, animam irasci, vel timere, simile est, ac si quis dicat, animam texere vel edificare. Nam melius est fortasse, dicere, non animam, sed hominem anima misereri, vel discere, vel ratiocinari*. In quem locum ita commentatur Themistius: *Quemadmodum opifex & structor edificat, non ars ipsa edificandi; ut Citharoedus pulsatur, non Musica; quavis opifex ædificet ex arte, & Citharoedus pulset ex Musica: ita anima nec misericordiā flectitur, nec iracundiā movetur, sed homo per animam. Quare homo & natus, & lavatur, & vescitur, non voluntas aut propositum, quo geruntur hæc omnia. Atque hinc orthodoxi, quia divinam & humanam Christi naturam unā personam constituere credunt, quidquid alterutri naturæ revera competit, id de tota persona rectissime dici statuunt, & sic istas, v. c. propositiones: *Deus est natus ex Maria, est crucifixus, est mortuus, aliasq; similes, in quibus scilicet vel idioma humanæ naturæ de Deo incarnato, vel contra idioma naturæ divinæ de**

C

ho-

homine eadem cum divinitate hypostasi gaudente
prædicatur, verissimas esse contendunt: at Nestorius,
ut Num. xii vidimus, negat, Deum recte dici ex virgine
natum, negat, eum dici posse crucifixum, passum, mor-
tuū, & de sola humana natura ea affirmari posse docet.
Unitatem ergo personæ planissime evertit. Recte Leon-
tius, ubi de Theodoro Mopsuesteno & Diodoro Tar-
sensi (qui Nestorio præluserant) verba, facit libro de Se-
ctis, Actione iv: *Quum distribuere vellent, inquit, sacrarum
literarum voces, alias ad divinitatem, alias ad naturam huma-
nam relatas, deprehensum est, eos duas Christi hypostases, & di-
visionem quandam introducere.* Respicit huc anathemati-
smus Cyrilli iv, quo anathema dicitur ei, *qui scriptura de
Christo locutiones duabus distinctis personis, alias videlicet di-
vina, alias humane, attribuerit.*

XV. Atque ita satis, opinor, constat, Nestorium,
quando communicationem naturarum, itemque com-
municationem idiomatum (primi videlicet generis,
juxta distinctionem hodie in ecclesiis nostris receptā,) in Christo negavit, ipsam unionem hypostaticam, quam
verbis profitebatur, reapse sustulisse. Unde porro
nunc sequitur, nec secundum & tertium communica-
tionis genus ab eodem admitti potuisse. Nam quod
ad secundum genus attinet, quo divinam gloriam &
majestatem humanæ Christi naturæ communicatam
credimus, nititur id unice personali duarum natura-
rum unionem, eamque necessario præsupponit, ut pro-
inde, qui hanc inficiatur, illud quoque non possit non
inficiari. Atque hinc est, quod, (uti ex Cyrilli anathe-
matismo xi colligimus,) Nestorius negavit, carnem
Christi esse *vivificatricem*. Hinc item est, quod *religiosa
adorationis* majestatem humanæ Christi naturæ nega-
vit,

vit, quando, (uti in sua ad clerum populumque con-
 stantinopolitanum Epistola refert Synodus Ephesina,) *Parte 2.*
 rotunde dixit, *bimistrem & lacte nutritum se nolle adora-* *ad. 3.*
re. Et quanquam interdum concessit Hæresiarcha,
 Christum hominem esse adorandum, eadem tamen
 cum λόγος adoratione ipsum adorandum esse, largiri
 noluit, uti patet ex anathematismo Cyrilli iix, ejusq;
 declarationibus & defensionibus; item ex Sermone il-
 lo Pauli Emiseni Episcopi, quo is suam & Johannis An- *Ibid. parte*
 tiocheni, a quo ad Cyrillum missus erat, de Christo *3. cap. 31.*
 Θεωθωπώτῳ fidem exponit. Ait nimirum: *Neg, nos qua-*
ternitatem adoramus (intellige, quemadmodum Nesto-
 rius ejusque asseclæ,) *sed Trinitatem, patrem, filium, &*
spiritum sanctum. Clarius hæc effert Leporius, Mona-
 chus ille Gallus, in suo *commendationis libello*, (ut vocat
 Gennadius) in quo errorem a se sparsum (negaverat
 quippe jam ante Nestorium, Mariam dicendam esse
 Deiparam,) retractat. *Si ita, inquit, hominem cum Deo*
natum esse dicamus, ut seorsum quæ Dei sunt soli Deo demus,
& seorsum quæ sunt hominis soli homini reputemus, quartam
manifestissime inducimus in Trinitate personam, & de uno filio
Dei non unum, sed facere incipimus duos Christos. Vide Cas-
 sianum lib. i de Incarnatione cap. iiii. Scio equidem, Ne-
 storium alicubi & hoc verbis fateri, quod eadem ac in- *Ibid. part.*
 divisa adoratione totus Christus sit adorandus. Ex- *l. c. 17.*
 presse enim in sua ad Celestinum Epistola, *utramq; natu-*
ram in una persona unigeniti adorari dicit. Adde excerpta
 jam supra aliquoties laudata, & Anathematismum iix
 Cyrillo oppositum. Sed qua ratione unitatem perso-
 næ adstruit, eadem haud dubie unam quoq; adoratio-
 nem admittit. Nempe lingua interdum orthodoxa est,
 mens hæretica manet. Et solemne est Nestorio, ut vel

confiteatur negata, vel nitatur negare confessa, quemadmodum id homini exprobrat Celestinus, Romanæ Ecclesiæ Episcopus, in sua ad ipsum Epistola, quæ in Actis Ephesinæ Synodi parte I, cap. xix legi potest. Quidquid autem sit, si vel maxime Nestorius serio voluisset, adorationis gloriam eo modo, quo id asserunt orthodoxi, humanæ Christi naturæ fuisse communicatam, assertionē tamen hanc ejus subsistere non sinerent, quas de unionē personali fovet, erroneæ hypotheses. Idemq; circa *vim divificatricem* observandum est, quam sane eatenus tantum se unitæ carni negare asserit Nestorius anathematismo anti-Cyllino xi, quatenus ea carni *ex naturæ proprietate* competere docetur.

XVI. Quantum ad tertium genus communicationis, nec hoc per hæresin Nestorianam inviolatum manere potuisse certum est. Cum enim illud eam naturarum communicationem in operibus requirat, vi cujus filius Dei quoad divinam naturam non tantum divina peragat, sed & (per primum communicationis genus) actiones & passiones humanas sibi appropriet; & humana natura non tantum humana operetur, sed & (ex secundo communicationis genere) per competentem sibi ex unionē hypostatica divinam ac infinitam potentiam, *τὴ θεῖα* peragat *θεῖως*; Nestorius vero primū communicationis genō diserte neget, secundum item, si non conceptis verbis, minimum per hypotheses suas tollat, idcirco non potuit non tertium quoq; communicationis genus, quod, uti diximus, priora illa præsupponit, eversum ire. Vide heic Cyrilli anathematismum vii ac ix, eorundemq; declarationes & defensiones.

XVII. Et hætenus de ipsa Nestorii hæresi. Superest, ut, quibus fundamentis nitatur, quam ille impugnavit, orthodoxia nostra, paucis nunc dispiciamus. XIX.

XIIX. Quod itaque ad communicationem naturarum attinet, juxta quam Deus de homine, & homo de Deo prædicatur, ejus luculenta testimonia in sacris literis habentur. Sic v.c. Matth. xvi, 13. 16. *Filius hominis* dicitur *filius Dei viventis*, 1. Cor. xv, 47. *secundus homo* dicitur *Dominus de cælo*. Sed cum Nestorio voces istæ, *filius Dei* & *Dominus*, non per omnia coincidunt cum voce *Deus* (vide inter alia Acta Concilii Ephesini parte II, Act. I, p. 198.) ex allato Matthæi loco ita inferimus:

Filius Dei viventis est Deus,

Filius hominis est filius Dei viventis, E.

Filius hominis est Deus.

Majorem negare non potest Nestorius, ni in Arianorum aliorumve anti-Trinitariorum castra secedere velit, quorum tamen acerrimus oppugnator fuit. Minor totidem verbis extat apud Evangelistam. Deinde, ne forte contra hanc quoque propositionem: *filius hominis est Deus*, adhuc aliquid excipiat, argumentamur amplius:

Filius hominis est Deus,

Filius hominis est homo, E.

Homo est Deus.

Major præcedenti syllogismo probata est. Minorem probo ita:

Qui natus est ex Maria, est homo,

Filius hominis natus est ex Maria, E.

Filius hominis est homo.

Ex loco Paulino sic argumentor:

Dominus de cælo est Deus,

Homo est Dominus de cælo, E.

Homo est Deus.

Si hæc nondum sufficiunt hæretico Nestoriano, jungat locum Jer. xxiii, 5, 6. xxxiii, 15, 16. ubi *germen Davidis* (quod utiq; *homo* est) conceptis verbis dicitur *Jhova* seu Deus.

C 3

Qui

Qui locus, uti & præcedens Paulinus, planissime simul evertit frivolam illam Nestorii exceptionem, quæ in Actis Synodi Ephesinæ parte II, Actione I, & apud Cyrilum lib. II contra Nestorium cap. III legitur, ac si nimirum Christus sic diceretur Deus, ut Moses, Exod. VII, 1. & *filius Dei*, quemadmodum Israel Ex. IV, 22 Nam Moſen & Israel nullibi in ſacro codice *Jhovã* aut *Dominum de cælo* appellari, manifestum est.

XIX. Pro adstruenda idiomatum communicatione urgemus illustrem illum locum Gal. IV, 4. *Postquam venit plenum illud tempus, emisit Deus filium suum natum ex muliere.* Ex quo sic argumentamur:

Filius Dei est natus ex muliere,

Δὸς Θεοῦ est filius Dei, E.

Δὸς Θεοῦ natus est ex muliere.

Et porro ita inferimus:

Δὸς Θεοῦ est natus ex muliere,

Δὸς Θεοῦ est Deus, E. Deus est natus ex muliere, ac per consequens mulier, Maria nempe, est Θεοτόκος seu Deipara; quam phrasin tantopere detestatur Nestorius.

XX. Urgemus amplius locum Act. XX, 28. ubi Episcopos Ephesinos sic alloquitur Paulus: *Attendite ad vos ipsos & totum gregem, in quo vos spiritus sanctus constituit Episcopos, ad pascendam ecclesiam Dei, quam proprio suo sanguine acquisivit.* Ex quibus Apostoli verbis tale formam argumentum:

Qui proprio suo sanguine acquisivit ecclesiam, is crucifixus & mortuus est,

Deus proprio suo sanguine acquisivit ecclesiam, E.

Deus crucifixus & mortuus est.

Quæ conclusio iterum e diametro opposita est illis Nestorianis effatis, quæ Num. XII produximus.

XXI. Multa heic excipiunt Nestorius ejusq; affecta, quæ cum hac vice in disquisitionem vocare nobis integrum non sit, peculiaris Dissertatio iis destinata esto.

Reverendo perquam CL. Viro,
DN. M. CHRISTIANO KORTHOLT,
hactenus Coll. Phil. in incluta Academia Jenensi
Adjuncto, jam nunc in illustri Rostoch.
Cathedram Theologicam pro impetranda licentia petendi
honores Doctoresales conscendenti,
FELICITER!

Nostra Salana favet, multò magis alma Rosarum:
Hoc superest, faveat, quod precor, alma TRIAS!

Benevol. test. gratul. scrib.

JOH. ERN. GERHARDUS, SS. Th. D.
& P. P. h. t. Academiae Jenensis
RECTOR.

Ad Praclarissimum atq; Eruditissimum
DN. M. CHRISTIANUM KORTHOLTEN,
Facultatis Philosophicae in incluta Salana hactenus
ADJUNCTUM, nunc SS. Theol. Candidatum,
Amicum suum!

Haecenus assidue tractans sacra DOGMATA VERBI,
Ambis jam studiis PRÆMIA digna TUIS.
Gratulor hanc metam, precor ut sub NUMINIS umbra
DEFENSOR FIDEI sis maneasq; pius!

Benevolentiae testandae causâ ex Academia
Jenensi misit

CHRISTIANUS CHEMNITIUS, SS. Th. D.
P. P. Pastor & Superintendens ibidem,
b. t. DECANUS.

Quon-

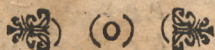
Quondam portio eras nostri, Kortholde, Lycei
 Chara viris doctis, portio chara bonis,
 Impiger in Sophiæ penetrabas abdita sacræ,
 Dios evolvens nocte dieq; libros.
 Nunc tua sedulitas & parva scientia Dive
 Optima Scripturæ, præmia quæ meruit,
 Theilogum tibi decernit censura Senatus,
 Varnus ubi sætos lambit amœnus agros.
 Hæc tua gratantur nostræ tibi præmia Muse:
 Sint accepta Deo! sint tibi grande decus!

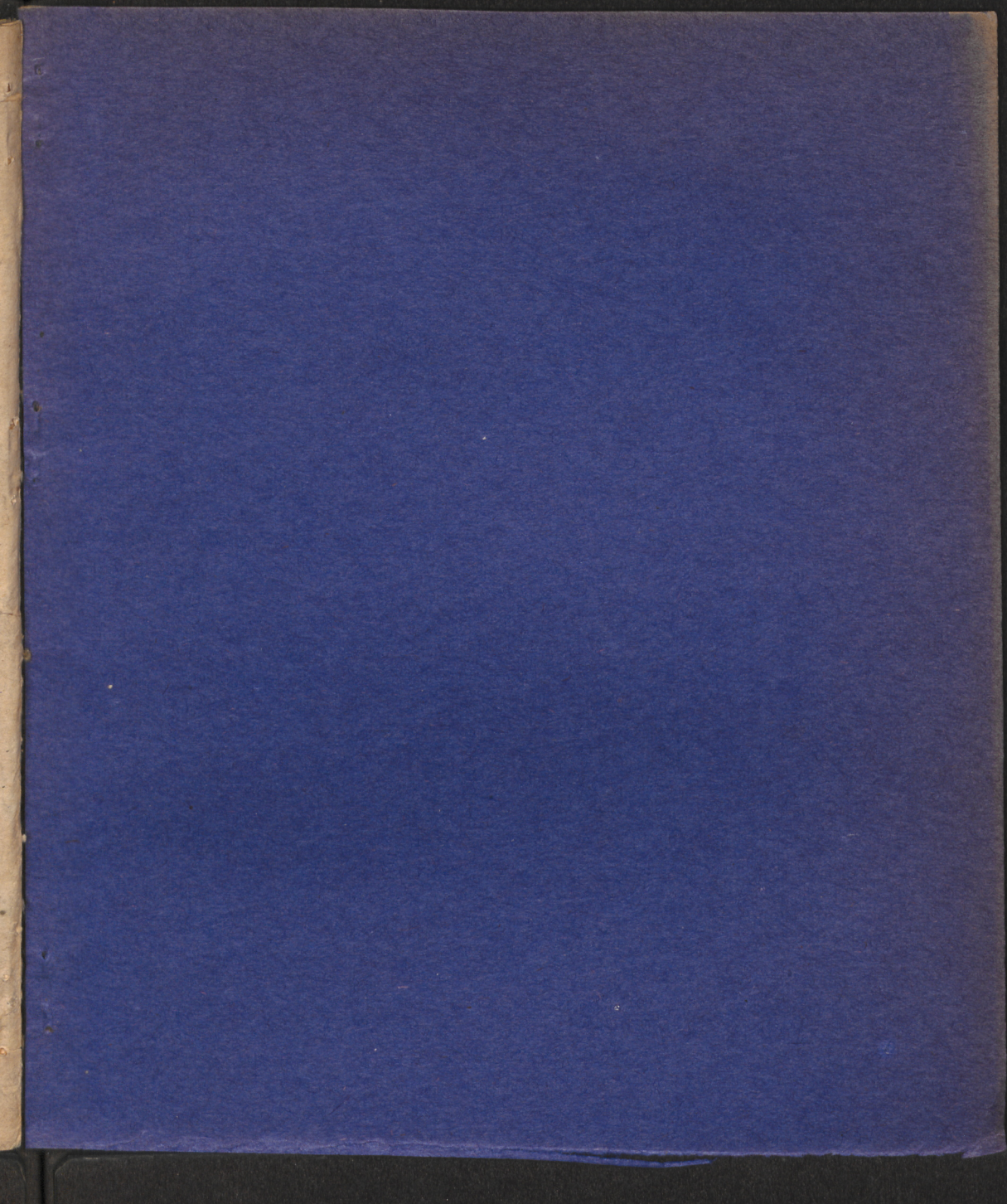
Clarissimo Dn. Doctorando
 ευφημίας ἐνενκα
 deprop. Jenæ

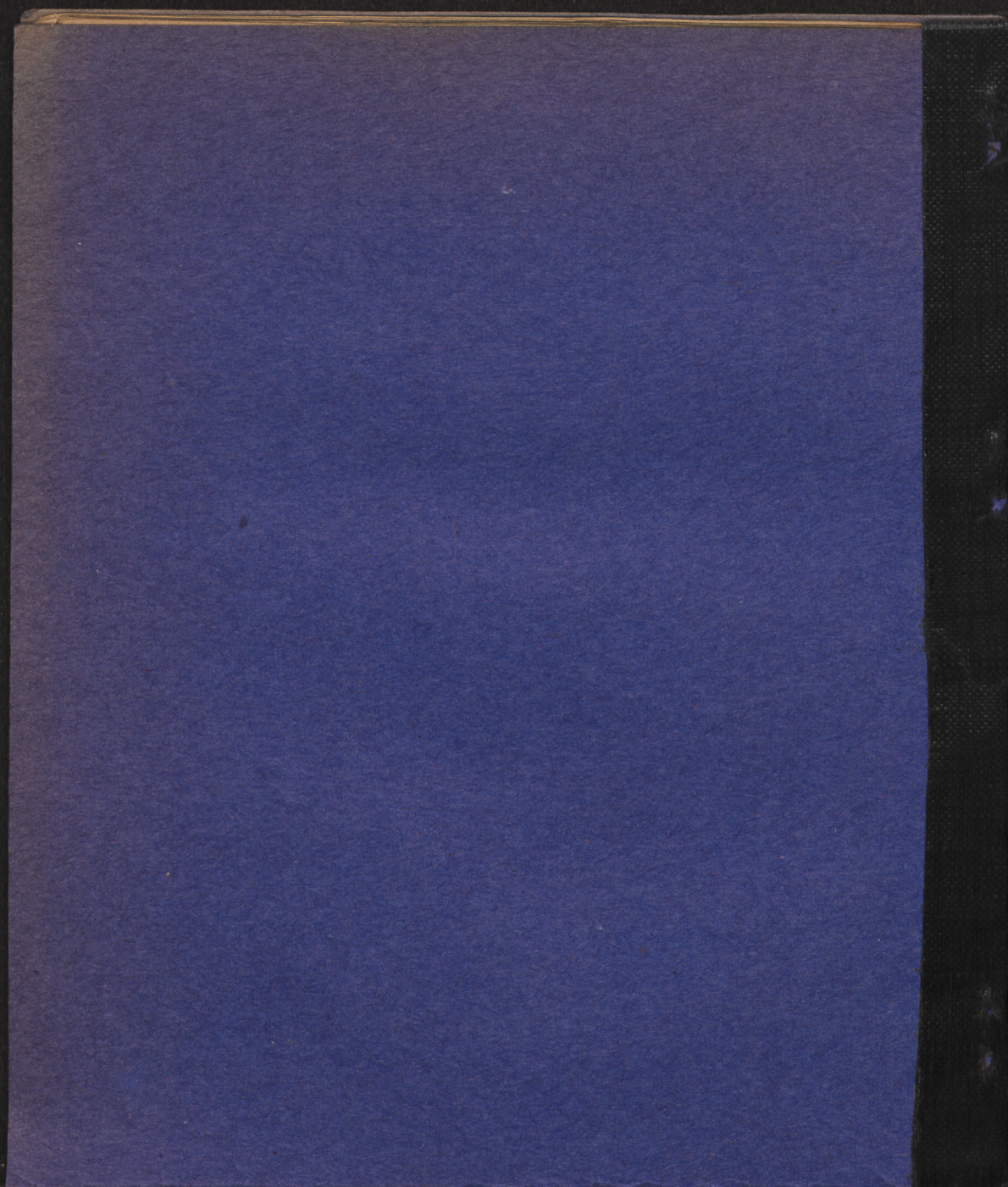
JOHANNES MUSÆUS, SS. Theol.
 D. & Prof. P.

Virtuti sic durat honos, sic præmia dignis,
 Nec meritos lauru fraudat Apollo suæ.
 Pridem JENA tuam fuit admirata Sophiam,
 Doctrinæ & stupuit rara decora tuæ.
 Nunc Te ROSTOCHIUM majoribus ornamentis
 Destinât, atq; lubens ad sua summa vocat.
 De tantis igitur, KORTHOLT, tibi gratulor ausis,
 Et jubeo auspicio cedere cuncta bono.
 Vive, vale, te cingat honos, te gloria obumbret,
 Quod tua te Virtus, aut tua fama vehet.

Clariss. Dn. Candidato, Amico suo perdilecto,
 novos honores gratulatur Jenæ
 SEBASTIANUS Niemann/
 SS. Th. D. & Pr. P.

vit, quando, (ut in sua ad clerum
 stantinopolitanum Epistola refert
 rotunde dixit, *bimistrem & lacte nu*
re. Et quanquam interdum conc
 Christum hominem esse adorandi
 cum λόγῳ adoratione ipsum ador
 noluit, uti patet ex anathematism
 declarationibus & defensionibus;
 lo Pauli Emiseni Episcopi, quo is su
 tiocheni, a quo ad Cyrillum miss
 Θεοῦ πρὸς fidem exponit. Ait nim
 ternitatem adoramus (intellige, que
 rius ejusque asseclæ,) *sed Trinitatem*
spiritum sanctum. Clarius hæc effe
 chus ille Gallus, in suo *commendati*
 Gennadius) in quo errorem a se s
 quippe jam ante Nestorium, Mari
 Deiparam,) retractat. *Si ita*, inqu
 natum esse dicamus, ut seorsum qua D
 & seorsum qua sunt hominis soli homini
 manifestissime inducimus in Trinitate pe
 Dei non unum, sed facere incipimus duos
 sianum lib. i de Incarnatione cap. iii
 storium alicubi & hoc verbis fateri,
 divisa adoratione totus Christus s
 presse enim in sua ad Celestinum Ep
 ram in una persona unigeniti adorari di
 jam supra aliquoties laudata, & An
 Cyrillo oppositum. Sed qua ratio
 næ adstruit, eadem haud dubie una
 nem admittit. Nempe lingua inter
 mens hæretica manet. Et solemne

C2

the scale towards document

ue con-
 phesina,) *Parte 2.*
 lle adora- *ad. 3.*
 siarcha,
 tamen
 , largiri
 x, ejusq;
 mone il-
 nnis An- *ibid. parte*
 Christo *3. cap. 31.*
 nos qua-
 Nesto-
 ilium, &
 , Mona-
 ut vocat
 egaverat
 am esse
 cum Deo
 o demus,
 quartam,
 le uno filio
 de Cas-
 em, Ne-
 mac in-
 us. Ex *ibid. part.*
 nq; natu- *1. c. 17.*
 xcerpta
 um iix
 n perso-
 oratio-
 oxa est,
 , ut vel
 con-